

Podawanie leków doodbytniczo

Joanna Zalewska-Puchała

Definicja:

Zabieg terapeutyczny polegający na podaniu leku w postaci czopków lub wlewu do jelita grubego. Wykonywany na podstawie indywidualnej karty zleceń lub na podstawie własnej oceny stanu chorego.

Cel:

- terapeutyczny.

Wskazania do wykonania:

- brak możliwości podania leku inną drogą;
- zadziałanie na zmienioną chorobowo śluzówkę odbytnicy;
- hemoroidy;
- zaparcia;
- stany zapalne jelit;
- nieżyt odbytu;
- uspokojenie;
- obniżenie poziomu potasu w organizmie.

Przygotowanie pacjenta:

- poinformowanie chorego o celu, istocie i przebiegu zabiegu;
- uzyskanie zgody chorego na wykonanie zabiegu;
- uzgodnienie z chorym sposobu wykonania zabiegu;
- zebranie wywiadu na temat tolerancji na wstrzymanie płynu w odbytnicy;
- pouczenie, że w wypadku problemów z włożeniem czopka lub kanki do odbytnicy należy lekko przeć na stolec, dzięki czemu otwiera się zwieracz odbytu;
- zachęcenie chorego, aby jeśli to możliwe przed założeniem czopka oddał stolec (jeśli wskazaniem nie było zaparcie);
- poinformowanie o konieczności wstrzymania się przed oddawaniem stolca bezpośrednio po założeniu czopka;

- pouczenie, że po założeniu czopka lub skończonej wlewce z leku należy zewrzeć silnie mięśnie pośladków;
- poinformowanie, że zabieg może być nieprzyjemny, ale nie bolesny;
- pouczenie, że w czasie wykonywania wlewki i niemożności utrzymania płynu ulgę przynosi wykonywanie głębokich spokojnych oddechów przez usta;
- nauczanie samodzielnego założenia czopka (o ile jest to możliwe).

Przygotowanie sprzętu:

Założenie czopka:

- lek w postaci czopka;
- płatki ligniny;
- mała miseczka z ciepłą wodą;
- nożyczki;
- rękawiczki jednorazowego użytku;
- basen i papier toaletowy – w zależności od celu zabiegu;
- parawan.

Wlewka lecznicza:

• zlecony lek (np. nalewka z makowca, wódzian chloralu, awertyna, Evipan, Pentothal w roztworze wody, wywar z siemienia lnianego) rozpuszczony w 50–150 ml wody o temperaturze 38°C; jeżeli podajemy więcej niż 70 ml płynu, należy dodać do niego 8–12 kropli makowca, aby znieść występujące wtedy parcie na stolec;

- strzykawka Janeta;
- cienka gumowa kanka – jednorazowa;
- wazelina;
- lignina;
- miska nerkowata;
- podkład płócienny i gumowy;
- rękawiczki jednorazowego użytku;
- basen i papier toaletowy;
- parawan.

Przebieg wykonania:

- zapoznanie się ze zleceniem w indywidualnej karcie zleceń chorego;
- przygotowanie sprzętu;
- przygotowanie otoczenia – dobre oświetlenie, stworzenie warunków intymności;
- umycie rąk;
- założenie rękawiczek;
- ułożenie chorego w ustalonej wcześniej pozycji, najlepiej na lewym boku z kolanami przyciągniętymi do klatki piersiowej;
- okrycie chorego lub zastawienie łóżka parawanem;
- w wypadku założenia czopka:
 - wyjęcie czopka z opakowania;
 - owinięcie tępo zakończonego końca czopka płatkami ligniny;
 - zanurzenie obłego końca czopka w wodzie;

- wsunięcie czopka przez zwieracz odbytu do odbytnicy na długość palca;
- w wypadku wykonania wlewki leczniczej:
- wykonanie na pół godziny przed wykonaniem wlewki leczniczej wlewu oczyszczającego;
- podłożenie podkładu pod pośladki chorego;
- natłuszczenie końca kanki wazeliną;
- odpowietrzenie Janety;
- umieszczenie miski nerkowatej na podkładzie przy pośladkach chorego;
- wprowadzenie kanki do odbytnicy, na długość zależną od miejsca, na które zadziałać ma podawany lek (do 20 cm), skierowanie wolnego końca kanki do miski nerkowatej;
- połączenie Janety z kanką;
- podanie powoli leku;
- polecenie choremu silnego zwarcia mięśni pośladków;
- usunięcie przez płat ligniny kanki z odbytu i odłączenie kanki od Janety;
- przetarcie zwieracza odbytu ligniną;
- odrzucenie ligniny do miski nerkowatej;
- pouczenie chorego, żeby jak najdłużej zatrzymał czopek lub lek w odbycie (co najmniej 15 min);
- podłożenie basenu w razie potrzeby;
- kontrolowanie reakcji pacjenta na lek, czy lek przyniósł oczekiwany skutek, obserwowanie wystąpienia ewentualnie skutków ubocznych;
- uporządkowanie przyborów po zabiegu;
- umycie rąk;
- udokumentowanie podania leku.

BIBLIOGRAFIA

1. Dison N.: *Technika zabiegów pielęgniarских*. PZWL, Warszawa 1998.
2. Gorzkowski. T.: *Technika ważniejszych zabiegów w medycynie wewnętrznej*. PZWL, Warszawa 1986.
3. Hastings D.: *Chory w domu*. Świat Książki, Warszawa 1997.
4. Huber A., Karasek-Kreutzinger B., Jobin-Howald U.: *Kompendium pielęgniarstwa*. PZWL, Warszawa 1995.
5. Wołynka S.: *Pielęgniarstwo ogólne*. PZWL, Warszawa 1993.
6. Zahradniczek K. (red.): *Wprowadzenie do pielęgniarstwa*. PZWL, Warszawa 1999.